

Ægyptens turistmyndigheder står ikke alene med opgaven om at få endnu flere gæster til at komme til Ægypten. Besøgstillene går op, og 2018 var et godt år, turismemæssigt set. Der er stadig et stykke vej til rekordårene før 2011, men med hjælp fra både antikvitetsmyndighederne og den private sektor håber man nu på endnu bedre tider. Den private sektor har blandt andet været med til at bekoste ny og moderne skiltning ved flere seværdigheder, ligesom de også har arbejdet med antikvitetsmyndighederne om at sikre de mest besøgte steder, så de lever op til UNESCO's standard. Besøgsfaciliteterne på Philæ har fået en overhaling, og det er planen at det samme skal ske i Abu Simbel, Karnak, Sakkara, Dahshur og på Gizaplateaet.

Der er også flere gode nyheder fra udgravnings- og forskningsfronten i Ægypten. Der er mange forskellige udgravninger i gang i landet, og flere af dem publicerer mindst én længere internetrapport i løbet af en sæson. Senere kommer så de videnskabelige rapporter, og de bliver faktisk også tit lagt på nettet. Arkæologerne bliver desværre tit overhalet indenom af gravrøvere og uautoriserede udgravninger i Ægypten, og ting forsvinder fra lagerrum, kældre og opmagasinering. Nogle gange bliver genstande, man ellers troede forsvundet, heldigvis fundet igen. Og myndighederne iværksætter rigtige, arkæologiske undersøgelser af grave og andet, der kommer for en dag på grund af gravrøvere.

Fund og forskning

“Verdens ældste parfumeri”

I det østlige delta mellem Zagazig og Mansura ligger ruinerne af byen Thmuis (nu Tell Timai), der var en vigtig by i græsk-romersk tid, hvor den blev hovedstad i det 16. nedreægyptiske nome (det mendesiske). Her har Robert Littman og Jay Silverstein gravet siden 2007. I vinter nåede et af deres resultater den populære presse. Det viser sig, at de i ruinerne af en “landsby” har opdaget udstyr til at fremstille duftsubstanser. Der foreligger endnu ikke nogen detaljer, og at “udgraverne fandt særlige parfumeovne og vægmalerier, der viser hvordan arbejderne udtrak flydende duftstoffer af blomster” bør nok tages med et gran salt, indtil mere præcise oplysninger foreligger, og ligeledes hvordan fundet kan defineres som “historiens ældste parfumeværksted”. På Cypren kunne de fremstille æteriske olier (i alkoholform) allerede 2000 f.Kr.! Fundet er imidlertid interessant, fordi netop en parfume kaldt Den Mendesiske var berømt i oldtiden. Den beskrives både af Dioskur og Plinius den Yngre som den absolut bedste på deres tid (i det 1.

årh. e.Kr.) og som allerede kendt i gamle dage. Den havde som base olie fra balanos-træet, hvortil blev føjet myrrha og anden harpiks, cassia og/eller kanel (se mere i L. Manniche, *Sacred Luxuries*, London 1999, s. 65-66). Det bliver spændende at se den rigtige udgravningsrapport. [LM]
<http://cairosce.com/Buzz/oldest-village-and-perfumery>
▪ Lagt på nettet 27. december 2018.
Om udgravningerne generelt se <https://www.archaeological.org/fieldwork/afob/6160>

Sakkara

NY EMBEDSMANDSGRAV 1

I slutningen af 2018 fandt ægyptiske arkæologer i forbindelse med andet arbejde nær Userkafs pyramide (se *Papyrus* 2018/1) en grav hugget ind i klippesiden, som havde været ganske dækket af sandet. I december blev gravkammeret præsenteret for et stort presseopbud. Det er også noget ud over det sædvanlige. Graven tilhørte Wahta, der var en højtstående gejstlig embedsmand under kong Neferikara i 5. dynasti. Blandt hans titler var “inspektør for

Neferirkaras (pyramide)gods”, “inspektør for den i gudebåden” og “kongelige wab-præst”. Hans mor hed Mertmin, og både hun, hans hustru og tre sønner og en datter er med i udsmykningen. Rummet måler 10 meter i længden og er 3 meter bredt. Ud over at have farverige scener på væggene af den gængse type er det især mængden af skulpturer hugget ind i klippevæggen, der er bemærkelsesværdig. De står i 18 store nicher, og neden under er der yderligere 26 nicher med figurer, deriblandt en skriverstatue, hvilket er et usædvanligt syn i en væg. I gravkammerets gulv er

Wahtas grav. Foto Reuters.

der fem skakter, hvoraf de fire så ud til at være urørte. Planen var at udgrave dem først i det nye år (2019). [LM] Blandt mange andre se smukke billeder her:

<https://www.bbc.com/news/world-middle-east-46580264>

▪ Lagt på nettet 15. december 2018.

NY EMBEDSMANDSGRAV 2

Muhammed Megahed, der er tilknyttet det tjekkiske ægyptologiske institut i Prag, har sammen med et ægyptisk hold fundet en grav fra det 5. dynasti i det sydlige Sakkara. Graven, der tilhørte embedsmanden Khuwy, består af en overbygning med et L-formet offerkammer med reliefudsmykning. Det er kun de nederste dele af dekorationen, der er bevaret, da kalkstensblokkene fra graven senere blev genbrugt andre steder.

I gravkappellets nordlige væg fandt man en indgang til underjordiske kamre, hvis plan tydeligvis er inspireret af samtidige pyramideanlæg. Her fører en nedadgående korridor til en vestibule, hvorfra der er adgang til et udsmykket forkammer med scener på nord- og sydvæggene med gravens ejer foran et offerbord. På østvæggen ses en offerliste og på vestvæggen et paladsfacademønster. Farverne er meget velbevarede.

Det lykkedes arkæologerne at komme ind i gravkammeret gennem to indgange i den vestlige væg i forkammeret. Her er der ingen udsmykning, og de konstaterede, at graven var plyndret og ødelagt allerede i oldtiden. Den store sarkofag ville i hel tilstand have optaget stort set al plads i gravkammeret. Rester af Khuwys mumie lå i kammeret.

I forkammerets sydlige væg leder en indgang til et mindre rum, der formentlig har været brugt som opmagasineringsrum. Det var fyldt med sten- og grusaffald, men ingen fund af arkæologisk interesse. Graven udgør et vigtigt vidnesbyrd om kong Djedkara Isesis regeringstid og slutningen på 5. dynasti generelt.

Khuwys grav. Foto Hana Vymazalová.

Nyt dronningens navn fra 5. dynasti

Sammen med et hold af internationale ægyptologer lykkedes det også for Muhammed Megahed og de ægyptiske arkæologer at opdage navnet på en ægyptisk dronning, der levede i slutningen af 5. dynasti. Hendes navn – Setibhor – og hendes titler blev fundet indgraveret på en søjle af rød granit i et hidtil anonymt pyramidekompleks i Sakkara, som altså nu tilskrives hende.

Arkæologerne færdiggjorde også restaurering, konsolidering og rekonstruktion af de underliggende strukturer i Djedkaras pyramide. De håber at deres arbejde i de to pyramidekomplekser kan kaste mere lys over slutningen af det 5. dynasti og begyndelsen af det 6. Perioden er interessant fordi der foregik radikale ændringer i de gamle ægypteres ideologiske og religiøse tænkning på netop denne tid. Det viser sig blandt andet i, at der begynder at forekomme pyramideteksterne under Djedkaras efterfølger Unas fra 5. dynasti.

▪ Begge de to sidste nyheder lagt på nettet 2. april 2019.

<https://cegu.ff.cuni.cz/en/2019/04/02/discovery-of-a-unique-tomb-and-the-name-of-an-ancient-egyptian-queen-in-south-saqqara/>

Tuna el-Gebel

MUMIER AF MENNESKER OG DYR

Under stor fanfare og mediebevågenhed afslørede det ægyptiske antikvitetsministerium en ptolemæisk grav med mere end 40 mumier i Tuna el-Gebel. Det drejer sig om mumier af mænd, kvinder, børn og dyr, fortrinsvis hunde, som er i god stand. Mumierne ligger i en meget stor grav for bunden af en ni meter dyb skakt. Nogle af mumierne lå i sarkofager af sten eller træ, mens andre var enten lagt på gulvet eller i nicher eller begravet i sandet på gulvet. Mumierne var omviklet med linned. Nogle bar demotiske indskrifter.

Der blev også fundet rester af kartonnage (linned eller papyrus dækket af gips), som blev brugt til mumiemasker og anden mumieudsmykning i denne periode. Antikvitetsministeriet meddelte, at graven havde tilhørt folk fra den højere middelklasse. Yderligere blev der fundet ostraka og papyrusfragmenter.

▪ Lagt på nettet 3. februar 2019.

https://www.lemonde.fr/sciences/article/2019/02/03/des-dizaines-de-momies-de-plus-de-deux-mille-ans-decouvertes-en-egypte_5418433_1650684.html

PTOLEMÆISK GRAV FUNDET I AKHMIM

Når man er på det store krydstogt fra Cairo og til Luxor lægger skibet til i Sohag på vestbredden af Nilen. Det er en stor universitetsby, ganske malerisk set fra floden, og med et nyåbnet arkæologisk museum. På østbredden ligger byen Akhmim, kendt for sine fine tekstiler både nu og i oldtiden. I det 18. dynasti holdt dronning Tejes familie til her. Nu er der kommet en ny attraktion, der har fået området i nyhederne.

Tutus grav. Foto fra nettet.

Myndighederne var i oktober 2018 i gang med at efterforske nogle uautoriserede udgravninger af nogle grave i el-Dayabat, og de ægyptiske arkæologer blev af den øverste chef for SCA (Supreme Council of Antiquities), Mustafa Waziri, sat på opgaven. Syv ptolemæiske grave så dagens lys. Den ene var en lille grav med to små kamre og to kalkstensarkofager. Det usædvanlige er, at væggene i gravkapellet er fyldt med meget velbevarede malerier. Det første rum viser detaljerede scener fra Dødebogen og tilbedelse af Osiris, Isis og Neftys, og på hver side af dørens inderside står Anubis klar med ofre.

Ejeren hedder Tutu, og han hustru var Tasherit-Isis "Hathors sistrum-spiller". Deres forældre er også nævnt i indskrifterne. To mumier af en voksen mand(?) og en stor dreng blev fundet uden for graven(?). Yderligere lå der indenfor et udvalg af mumier af fugle, katte, hunde og spidsmus, 50 i alt. Presserapporterne viser også olielamper, shabtier og mumiekartonnage. Et stort antal steler og også kister fra græsk-romersk tid i forskellige museer (inkl. Glyptoteket) viser i øvrigt, at Akhmim var en vigtig by også på denne tid. [LM]

<http://luxortimes.com/2019/04/ptolemaic-private-tomb-discovered-as-a-result-of-illicit-dig/>

▪ Lagt på nettet 6. april 2019.

Abydos

ET KONGELIGT PALADS

Arkæologer fra New York har opdaget resterne af et kongeligt palads ved Ramesses II's tempel i Abydos. Paladset er bygget i både soltørrede lersten og kalksten og i samme layout som Seti I's palads i nærheden. Ayman Ashmawi, der leder Ægyptens antikvitetsprogram, fortæller, at der er fundet indskrifter med Ramesses II's kartoucher på en søjlebase og en overligger i bygningens anden hal. Fundet betyder, at man for første gang i omtrent 160 år skal ændre templets grundplan.

▪ Lagt på nettet 28. marts 2019.

<https://www.newsweek.com/ancient-egypt-palace-ramesses-ii-archaeology-1378627>

GENFUNDEN GRAV I DRA ABU EL-NAGA (LUXOR VEST)

Fra den thebanske nekropol kommer der en gang imellem pressemeddelelser om, at en ny grav er fundet. Denne gang er det i den nordlige del af området, der går under navnet Dra Abu el-Naga. Ejeren hedder Shedsu-Djehuty, og han var "seglbærer for kongen af Nedreægypten, borgmester og fyrste" samt "sand/troværdig skriver i Karnak". Graven dateres til det 18. dynasti og ligger lidt nord for Shuroys grav (TT 255), der i nogle år har været åben for turister. Den blev allerede registreret af Friederike Kampp i 1996 som Kampp -403-, men det er først nu, efter at ægyptiske arkæologer under ledelse af Mustafa Waziri i perioden august 2018 til april 2019 har ryddet den for grus og sand efterladt fra tidligere udgravninger, at den er blevet tilgængelig. I begyndelsen af maj var jeg så privilegeret at få en rundvisning.

Anlægget er en såkaldt *saff*-grav, typisk for det 17. dynasti, med en facade, der er ikke mindre end 55 m bred med 18 indgange. Den blev genanvendt og udsmykket i begyndelsen eller midten af det 18. dynasti (og senere genbrugt til andre begravelser i ramessidisk og ptolemæisk tid). Bag facaden med udsmykkede piller ligger en lang, vest-

gående korridor med, som forventet, offerscener og produktionsscener på højre side (blandt andet en offerbringer ved navn Wadjmose, chef for marklodderne) og rituelle begravelsesscener på venstre. Bag denne gang ligger et tværkammer, der er i åben forbindelse med et andet tværkammer + en nordlig gang parallel med den første (sydlige) korridor, begge disse uden udsmykning.

En nedfalden loftssektion har fint geometrisk mønster. Vægmalerierne er udført i tuthmosidetidens præcise stil med god afstand mellem figurerne og er på pillerne i forholdsvis god stand, om end lidt slidte. De har både gængse og unikke motiver og er udført i bemaling på et tyndt lagt gips. Konservatorerne, der stadig arbejdede i graven på fuldt tryk, har gjort et fremragende arbejde med at bringe alle farverne tilbage. Der er rester af kvadratnet i alle scenerne på pillerne, som nu er synligt, da baggrundsfarven er slidt af.

Motiverne på pillerne, hvoraf der endnu ikke foreligger fotografier, viser blandt andet følgende emner fordelt på to eller tre registre:

- To personer der presser en væske (rød) ud af en sæk (gul) ved vride den. En sådan scene drejer sig typisk om vin eller (duftende) olie. Sammenhængen afslørede ikke umiddelbart hvilket, men der var dog noget der tydede på, at væsken blev videre tilberedt i et køkken.
- Forarbejdning af læder, muligvis garvning med en substans af frø eller skaller(?), der stødes i åbne, lave kar af to kvinder. Ved siden af ses omrøring i en gryde. Nogle af krukkerne havde usædvanlige, asymmetriske propper (røde = læder?)
- Metalarbejde med tre mænd med meget store tænger (hvilket indikerer at der skal håndteres noget meget varmt) og en sort gryde samt en anden mand med blæsebælge, hvor man træder på poser og holder i snore. Smeltediglen var ikke som andre i 18. dynasti.
- En arbejder får hjælp til at behandle en skulder, der er gået af led(?). En grøn krukke med en mærkelig tvedelt, nedhængende snor(?) svæver over dem.

Den genopdagede grav i Dra Abu el-Naga. Foto LM.

- To lette kapeller og et enkelt med sædvanligt hvælvet tag bæres på tynde stænger. Kapellets lodrette hjørnestænger fortsætter nedad (som i Tutankhamons stridsvognsbaldakin).
- Billedhuggere, der lægger sidste hånd på statuer med tappe til nedsætning i deres baser. De gnubbes med en grøn slibepude(?)

Det bliver spændende at følge publikationen af denne fine grav, som alle de involverede personer tydeligvis betragter med både stolthed og entusiasme. I umiddelbar nærhed af den ligger et par andre samtidige, mindre kendte grave med flot udsmykning, og det er også netop den skrænt på klippen, hvor nogle af de grave lå, der blev besøgt af de tidlige rejsende (ca. 1800-1850), og hvorfra store sektioner af vægudsmykning blev fjernet.

Tak til Zahi Hawass og Mustafa Waziri, chef for Antikvitetsstjenesten, for hurtigt at sætte dette besøg i stand. Rundvisningen blev givet af inspektør Mohammed Beabish med yderligere bidrag af konservator Ramadan Saleh. [LM]

Luxor Times 18. april 2019: <http://luxortimes.com/2019/04/ancient-egyptian-soldiers-tomb-discovered-in-luxor/> (billederne er ikke længere inkluderet). *The National* 19. april med lille video: <https://www.thenational.ae/world/mena/egypt-unveils-unusually-large-ancient-tomb-on-luxor-s-west-bank-1.851072>

Friederike Kampp, *Die Thebanische Nekropole. Zum Wandel des Grabgedankens von der XVIII. bis zur XX. Dynastie I-II*, Mainz 1996, s. 771-773.

Edfu

ANEKULT I VILLAEN

Arkæologer fra Chicagos Oriental Institute har under ledelse af Nadine Moeller og Gregory Marouard fundet et villakompleks i Edfu, som dateres til begyndelsen af Ny Rige. Komplekset består blandt andet af en stor hal med et sjældent og velbevaret kapel viet til forfædre. Nadine Moeller fortæller, at det er mere end 80 år siden, der er fundet en lignende kapel i Ægypten, og at det er sjældent, at konteksten er så uberrørt. Vores viden om anakult i Ny Rige stammer mestendels fra den senere ramessidetid i håndværkerlandsbyen Deir el-Medina. Det nye fund er indtil videre det ældste, man har kendskab til fra Ny Rige.

Anekapellet blev fundet i villaens største rum, som har seks søjler. Der er flere søjlerum i villaen, men dette er altså det største. Rundt om kapellet er der spor af en træbygning. Der har tillige været et lille ildsted og et offerbord ved kultstedet. Desuden fandt man to små piedestaler, flere hele eller fragmenterede steler, en skriverstatuette og et sjældent eksempel på en kvindelig anebuste. Den er af kalksten og viser en kvinde med lang, tredelt paryk og bred halskrave. Der er desuden spor af bemaling på

Anebuste. Foto Gregory Marouard, Tell Edfu Project.

busten. Skriverstatuetten er skåret i hård, sort diorit og forestiller en siddende mand iført en skulderlang paryk og et langt, stramt lændeklæde. Han holder en papyrusrulle i venstre hånd op foran brystet. Indskrifter på statuetten viser, at han var en højtstående embedsmand i Edfu ved navn Iuf.

I nærheden blev der også fundet en lille, men vigtig kalkstenstele, der afbilder en mand og en kvinde ved siden af hinanden. Indskriften rundt om parret indeholder navne og titler på de to personer samt en offerformular. Deres ansigter og navne ser ud til at være blevet ødelagt med vilje allerede i oldtiden, hvilket gør det svært at læse dem. Samlet set kan fundet være med til at besvare spørgsmål vedrørende kulten i villaen, samt identificere de mennesker, der boede der.

Under udgravningerne fandt forskerne i et af de øvre, arkæologiske lag en stor sandstenssøjle, der omtaler en ypperstepræst fra Horustemplet i Edfu ved navn Amenmose. Søjlen og dens ejer stammer fra samme tid som genstandene fra villaen, men er blevet genbrugt i en bebyggelse mange århundreder senere. Det nye fund bestyrker hvad vi allerede ved, nemlig at der har været en vigtig og højtstående elite i denne

specifikke del af Edfu i begyndelsen af 18. dynasti.

■ Lagt på nettet 4. januar 2019.

<https://news.uchicago.edu/story/ancient-urban-villa-shrine-ancestor-worship-discovered-egypt>

GEBEL EL-SILSILA

I Gebel el-Silsila har Maria Nilsson, John Ward og deres svensk-ægyptiske hold af arkæologer fundet et værksted og en række skulpturer derfra. Det meddeles de sammen med Mustafa Waziri fra SCA og Abdel Moneim, chef for inspektoratet for Aswan og Nubien. Det største fund drejer sig om en væddersfinks. Den lå under mange meter sand og jord, og kun dens hoved var synligt tidligere. Sfinksen er cirka 5 m lang, 3,5 m høj og 1,5 m bred, og arkæologerne foreslår en datering omkring 18. dynasti og Amenhotep III. Stilistisk ligner sfinksen i Gebel el-Silsila de væddersfinkser, der står i Khonsus tempel i Karnak.

Under udgravningerne fandt arkæologerne også et øvelsesstykke, der forestiller en mindre sfinks. Den lille sfinks lå på hovedet ved siden af den store, og begge skulpturer er groft udhuggede og klargjort til transport. De blev formentlig efterladt i Gebel el-Silsila fordi den store skulptur gik i stykker. Sidenhen er de begge blevet begravet under senere perioders aktiviteter i stenbruddet.

I det nærliggende værksteds ene mur blev der fundet en rundtoppet stele og en groft udhugget uræusslange, der har skullet sidde på den store sfinks' hoved. Der dukkede også fragmenter fra en obelisk op sammen med hundredevis af hieroglyffragmenter fra et ødelagt naos fra Amenhotep III's tid (Naos E).

Endelig opdagede holdet en indskrift og en skitse af en figur i stenbruddet, tegnet med rød okker. Epigrafer er nu ved at undersøge dem begge. De stammer formodentlig fra stenbruddets grundlæggelse under Amenhotep III.

■ Lagt på nettet 27. februar 2019.

[https://](https://gebelesilsilaepigraphicsurveyproject.blogspot.com/2019/02/new-kingdom-workshop-and-ram-headed.html)

gebelesilsilaepigraphicsurveyproject.blogspot.com/2019/02/new-kingdom-workshop-and-ram-headed.html

Nyt på nettet

Billeder fra museumssamlinger

Med søgemaskinen CLEO, der netop er blevet lanceret, kan man nu søge efter billeder og beskrivelser af mere end 45.000 oldægyptiske genstande fra foreløbig fire internationale museer: Rijksmuseum van Oudheden i Leiden, The Brooklyn Museum og Metropolitan Museum of Art i New York og Walters Art Museum i Baltimore. Man kan søge med enkel eller avanceret tekst og filtrere svarene efter periode, materiale m.m. Alle billeder har links til yderligere beskrivelse på deres respektive museumssider. Det er muligt at søge og downloade 50 billeder gratis hver måned. Har man brug for mere end det, kan man købe et abonnement. Det er ægyptologen Heleen Wilbrink, der i øvrigt kalder sig selv for digital ægyptolog, som står bag CLEO. Søgefunktionen, hvor man lægger et af sine egne billeder op og søger efter lignende genstande på de pågældende museer, er stadig i prøveversion og fungerer ikke helt endnu. Tekstsøgningen fungerer

udmærket og giver mange gode billedforslag.

<https://cleo.aincient.org/search/>

Ny publikation om Karnaktemplet

Harold H. Nelson forberedte i 1950'erne en publikation med tegninger af vægreliefferne i Karnaktempets søjlehal, redigeret og udgivet af William J. Murnane i 1981. Nu er bind 2 og 3 udkommet. De læner sig op ad det gamle materiale og supplerer det på samme tid. Oriental Institute på University of Chicago har meddelt, at publikationen, der hedder *The Great Hypostyle Hall in the Temple of Amun at Karnak*, kan downloades gratis fra instituttets hjemmeside. Publikationen forkortes OIP 142, og består af de to bind med oversættelser, epigrafiske analyser og fotodokumentarisk materiale af vægreliefferne i søjlehallen i Karnaktemplet.

<https://oi.uchicago.edu/research/publications/oip/oip-142-great-hypostyle-hall-temple-amun-karnak>

Museumsnyt

Luxor Museum

RESTER AF TUTANKHAMONS MODELBÅD GENFUNDET

På museet i Luxor har arkæologisk direktør Muhammed Atwa fundet dele af en af Tutankhamons modelbåde. Stykkerne har været registreret som forsvundne siden 1973, men de er nu blevet fundet i en kasse i et lagerrum på museet. Kassen blev pakket af Howard Carter, og fragmenterne af bådmodellen var pakket ind i en avis fra 5. november 1933. Det var et rent tilfælde, at Atwa fandt dem. Han var i færd med at samle genstande fra Tutankhamons grav sammen til udstillingen på det nye museum (GEM) i Cairo, da han opda-

gede den gamle kasse. De løse dele består af en mast, en del af rigningen og et miniatuurehoved af træ belagt med bladguld. Hovedet passer til (eller er magen til?) en anden modelbåd fra Tutankhamons grav.

Lagt på nettet 6. marts 2019.

<https://www.livescience.com/64922-lost-king-tut-boat-found.html>

Tutankhamons skatte i London

Denne store udstilling, der begyndte i Californien og i skrivende stund er i Paris, kommer til London. Den åbner d. 2. november i Saatchi Gallery i Chelsea og varer til den 3. maj 2020. Man vil kunne se 150 genstande fra kongens

grav. 60 af dem har aldrig været set uden for Ægypten. Sidst nogen af dem var i byen var i 2007 i Millennium Dome, og inden da var der den "klassiske" Tutankhamonudstilling i British Museum i 1972. I anledning af udstillingen afholder Petrie Museum den 26. oktober en studiedag med bl. a. to foredrag af Lise Manniche. [LM] <https://londonist.com/london/museums-and-galleries/tutankhamun-treasures-coming-to-london-in-november>

I kan også nå at se udstillingen i Paris i La Grande Halle de la Villette, 211 avenue Jean Jaurès, 75019 Paris, hvor den lukker d. 16. september.

Åbning af GEM i 2020 fastholdes

Det er stadig meningen, at GEM – *Grand Egyptian Museum* – skal åbne i 2020. En såkaldt blød åbning har været planlagt til at finde sted tidligere, men det har man, i hvert fald som tingene ser ud nu, valgt at droppe helt. I stedet er det planen, at den store åbning skal være så meget mere pompøs.

Der er ikke sat dato på den store åbning, og vi venter i spænding. Tarek Tawfik, der er projektleder på GEM, har i øvrigt fornylig fortalt journalister, at museet også kommer til at huse en biograf, 28 butikker, 10 restauranter og

et hotel. Alt i moderne, komfortable og smukke omgivelser på det nye museum i Giza, siger Tarek Tawfik.

Sidste om GEM

Under den 5. Tutankhamon-konference, der blev afholdt bl.a. i GEM 4. - 5. maj, blev der stadig talt om en åbning i 2020, dog absolut i slutningen af året. Et besøg på stedet viste, at der var sket store fremskridt siden sidste år blandt andet med gulv- og vægbeklædning, og gartnerne havde været i gang med at sætte palmetræer, løvtræer og blomsterbede. Det skal nok blive rigtig fint. LM

Det Ægyptiske Museum

der nu omtales som Tahrir-museet, har gennemgået en tiltrængt renovering. De fleste af gallerierne er blevet malet op i forskellige pastelfarver med dekorative borter ved loftet. Det lange Tutankhamon-galleri fyldes nu ud af en smuk udstilling af alle fundene fra Iuya og Thuyus grav i Kongernes Dal (de var Akhenatens morforældre). Mest imponerende er deres meget lange dødebog, der sidder på væggen i sin fulde længde. Parret er fysisk til stede i deres fine mumiekister (billedet viser mormor Thuyu). [LM]

GEM, maj 2019. Foto LM.

Thuyus mumie. Foto LM.

Åbner Alexandrias græsk-romerske museum også snart?

Det græsk-romerske museum i Alexandria, der har været lukket i årevis, er nu – måske – snart klar til at åbne igen. Antikvitetsministeriet har meldt ud, at man håber på at kunne åbne i slutningen af 2019, da restaureringen af det mere end 100 år gamle museum er ved at være færdig. Det siger i hvert fald antikvitetsministeriets projektrådgiver Hisham Samir. Indtil videre er 48% af arbejdet færdiggjort, blandt andet på bygningens vestlige og østlige facader og de indre vægge. Man har også konsolideret museets stueetage og renoveret udstillingsgallerierne og administrationsbygningen.

Museet får 30 udstillingsgallerier med plads til omkring 20.000 genstande fra Ægyptens græsk-romerske periode. Der bliver også tilknyttet et nyt konserverings- og forskningscenter til museet såvel som et multimediegalleri. Museet er opført i 1892, og blev indviet af khediven Abbas Helmy II i 1895. Det er bygget til formålet og har altid været et museum for græsk-romerske genstande fundet på arkæologiske lokaliteter i Alexandria.

Fra museet i Alexandria.
Foto LA.